

franciškan o. dr. *Ivan Marković*. Dobro došla vsakomur, ki se le količkaj zanima za narodno in cerkveno zgodovino. »Knjižara diioničke tiskare« v Zagrebu je izdala posmrtno delo rajnega *Ivana Kukuljevića Sakcinskega* pod naslovom »Napisi sredovječni i novovjekni na crkvah, javnih i privatnih sgradah u Hrvatskoj i Slavoniji«. Mlađi profesor *Josip Modestin* je v drobni knjižici priobčil zanimivo zgodovinsko razpravo »Kritička potraživanja i poskušaj pragmatizovanja u području povjesti dubrovačke od 1205 do 1331. godine. — Jugoslovenska akademija znanosti i umjetnostij je izdala 103. in 104. knjigo glasila svojega »Rada« s to-le vsebino: Demografski izvidi u Hrvatskoj, od dra. F. Vrbanića; o državnom ustroju republike Dubrovačke, od dra. K. Vojnovića; Današnji trpanjski dijalekt, od Mateja Milasa; Paruice proti vješticama u Hrvatskoj, od I. Tkalčića; Sadašnje stanje gospodarske nauke, od dra. B. Lorkovića; O najstarijoj lirskoj i epskoj poezij latinskoj s komparativnoga gledišta, od dra. M. Šrepela; O postanju latinskoga b.-imperfekta i b.-futura, od dra. M. Šrepela; Nekoji rezultati opažanja oblaka na nautičkoj školi u Bakru, od prof. Mohorovičića; O vitoperim ploham četvrtoga stupnja sa tri dvostruka pravca, od dra. Segena; Kloritoidni škrljajavac iz Psunja, od dra. M. Kišpatića; Prilog teoriji Descartesovega lista od dra. Vladimira Varićaka; Vlastitost skupina stecišta na Descartesovega lista, od dra. Zahradnika; Prilog k teoriji strophoide, od dra. Zahradnika; Izvješće potresnoga odbora za god. 1888 i 1889., od dra. M. Kišpatića. Razven tega je akademija izdala 23. knjigo »Starin«; knjigo »Statuta lingua croatica conscripta« (ali hrvatski pisani zakoni), katero so uredili dr. *Fr. Rački*, dr. *V. Jagić* in dr. *I. Črnić*; a izdala je tudi svoj »Ljetopis za g. 1890«, iz katerega posnemljemo, da je akademija to leto imela dohodkov in troškov okolo 20.000 gld., da je izdala 11 knjig, in da je glavica narasla na 398 040 gld.; galerija slik se je pomnožila na 320 umetnin.

»**Srpske narodne pjesme.**« Skupio i na svijet izdao *Vuk Stef. Karadžić*. Knjiga prva, u kojoj su različne ženske pjesme. (Državno izdanje). Biograd, štamparija kraljevine Srbije, 1891. Velika 8°, str. LXXX + 662 in 2 lista not. — Odveč bi bilo govoriti o srbskih narodnih, zlasti ženskih pesmih, po katerih je srbsko pesništvo zaslulo po vsi Evropi, samo to omenimo, da je ta nova državna izdaja (obsezajoča vsega skupaj 800 pesmij) vrlo ukusna in lepa. Izdajatelj g. *Ljub. Stojanović* jo je uredil po tretji dunajski izdaji z leta 1841., zajedno pa pod črto označil, v kateri prejšnji izdaji (z leta 1814, 1815. in 1825.) je bila dotična pesem že prej natisnjena. Dodal je knjigi tudi posveto, predgovor in pogovor prvi knjigi prve izdaje; posveto, predgovor in rečnik drugi knjigi prve izdaje; posveto, predgovor in rečnik prvi knjigi druge izdaje in predgovor prvi knjigi tretje izdaje, končno pa še napisal pogovor o tej najnovejši državni izdaji, kjer pravi, da se je pazilo, kakó bi se točno ponatisnila Vukova izdaja. Cena je knjigi mehko vezani 3 dinare (1 gld. 50), trdo vezani 4 dinare (2 gld.); dobiva se po vseh državnih knjigarnah kraljevine srbske.

Stojan Novaković, znani srbski književnik, imenovan je za pravega člana poljske akademije v Krakovu na mesto pokojnega Miklošića. Novaković je zajedno član srbske akademije, filozofskega društva v Carjem Gradu, jugoslovanske akademije v Zagrebu in carsko-ruske akademije v Peterburgu.

XVIII. knjiga »Starih pisaca hrvatskih«, katero izdaja Jugoslovanska akademija v Zagrebu, obseza »Pjesni razlike Dinka Ranjine, vlastelina Dubrovačkoga«. Najprej čitamo pesmi *Fr. Lukarevića* in *Marka Ranjine* na čast *Dinku Ranjini*, potem obširen životopis *Dinke Ranjine* in predgovor o njega pesmih, katerega je spisal naš rojak,

prof. M. Valjavec, in končno na 225. straneh »Pjesni razlike«. Knjigo krasí dovršeno izdelana podoba Dinka Ranjine.

Spomenik Kačićev. Dne 27. m. m. so razkrili v Zagrebu spomenik národnega pesnika Milovana Kačića. Izdelal ga je sloveči kipar *Ivan Rendić* v Trstu, postavilo pa ga je mesto zagrebško, Hrvaški ban Khuen Hédervary je v obširnem slavnostnem govoru slavil Kačića ter napósled odkril spomenik, na katerega so društva položila vence. Pri sijajni slavnosti je bilo zbrano vse, kar je odličnih mož v Hrvaški, prišlo pa je dôkaj Kačićevih rojakov iz Dalmacije. Navdušenje je bilo nepopisno.

Operne predstave hrvaške. Kakor smo že poročali, pričele so se dne 1. velikega srpana operne predstave v gledališči zagrebškem. Podjetnik g. Ivo pl. Hreljanović je sestavil igralno družbo med katere člani so starejše igralne moči hrvaške, kakor gospá Lesić-Kindersberger, gospodičina Micika Freudenreichova in gospodje Anton ml., Hreljanović in Teruzzi. Novi sili sta tenorist Aristido Tranfo in gospodičina Wimbergerjeva. Obče se priznava gospodičine Blaženke Kerniceve lepi glas in izborna igra. Zbori so sicer majhni, toda zadoščajo dobro svoji nalogi; sôsebno je pohvaliti vojaško godbo domačega polka zagrebškega — Doslej so se predstavljale opere »Trovatore«, »Faust« in »Mali vojvoda«; na predvečer pa, ko se je odprla jubilarna gospodarska razstava v Zagrebu, to je dne 14. m. m., opera »Nikola Šubić Zrinjski«, pri kateri je sodelovalo pevsko društvo »Kolo«. Hrvaška kritika sploh jako hvali podjetje Hreljanovičev, in izvestno ni neupravičena želja, da bi se dajale opere tudi pozimi.

† **Vasilije Živković.** V Paučevu je umrl pravoslavni dekan Vasilije Živković, ki je zlasti v mladosti svoji priobčeval različne pesmi po srbskih listih. Posebno znani sta njegovi pesmi »Rado ide Srbin v vojnike« in »Ti plaviš zoro zlatna«.

† **Jan Neruda.** V Pragi je umrl dne 22. m. m. sloveči pisatelj Jan Neruda v 57. letu dôbe svoje. Neruda si je pridobil izredne zasluge za književnost češko, takó da so ga celó nazivali češkega Heineja. V obilih spisih svojih je sicer semtertjâ posnemal Heinejeve potopisne obraze, vendar se kaže tudi v manjših delih bistro opazovanje in živa karakteristika národno-češkega življenja. Zlasti se je prikupil občinstvu po listkih, katere je dolgo let pisal »Narodnim listom«, in po novelah, zajetih iz praškega življenja. Izmed njega spisov imenujemo sôsebno »Kozmiške pesmi«, »Arabeske« in »Malostranske povesti«. — Soustanovnik novodobne književnosti češke, bil je izvestno tudi jeden nje prvih sedanjih pisateljev.

Lepa nagrada. Že leta 1840 je odločil general Arakčev nagrado najboljšemu spisu o vladanji carja Aleksandra I., toda doslej se ni prisodila nikomur. Kakor poročajo sedaj, izplača se ta nagrada leta 1925. o stoletnici smrti Aleksandrove; do tedaj pa bode narasla na — poldrug milijon rubljev! Srečni pisatelj, kateremu bode prisojena, mora biti porojen Rus, in delo mora biti sevêda pisano v ruskem jeziku.

† **Stepan Zlatović.** Pred nekaj meseci je umrl v Šibeniku, v samostanu Sv. Lovre frančiškau o. Stepan Zlatović, dober poznavalec hrvaške zgodovine, ki je izdal več spisov zgodovinske in arheološke vsebine. Pisal je tudi »Hrvatske županije i gradine iz Dalmacije«; tega dela sicer ni dovršil, vendar poročajo, da skoro izide z obširnim životopisom Zlatovičevim. Pokojnik je ostavil več sto turških listin, katere je zbiral po samostanih in jih prevajal v hrvaščino.

Listnica. Cvetko („Prvi poljub“):

„Vetrič je pihljal, ko sama
Tam na vrtu sva sedela,
Še celó drevesa nama
O ljubezni so šumela.“